

Dopisi morajo biti frankirani, podpisani in opremljeni s štampiljko dotične organizacije.

Časopis prejemajo le člani strok. organizacij, ki so priključene Strok. komisiji za Slovenijo, in sicer brezplačno.

DELAVEC

STROKOVNI ČASOPIS

— Izhaja 15. v mesecu. —

Uredništvo in uprava:
Ljubljana, pošt. predal 290

Čekovni račun št. 13.562

Telefon interurban št. 3478

Rokopisi se ne vračajo.

Nova spoznanja

Prve dni tega meseca je doživel svet par izredno napetih in kritičnih dni. Odločevalo se je med vojno in mirom in izgledalo je navidezno vse tako, kakor da se merita dve ideologiji: demokracija in fašizem. Potem pa so prišli dnevi razočaranja. Za mnoge pravi dnevi obupa, obupa nad vsem, kar so smatrali dosedaj za bariero demokracije, svobodne vesti in ideje človečanstva.

V resnici pa vprašanje ni bilo čisto tako postavljeno, treba si je stvar samo podrobneje ogledati, pa bomo videli, da cel razvoj sploh ni tako slab, kakor si je večina demokratično-nastrojenih ljudi to mislila in še misli.

Vsi taki ljudje so pričakovali, da se bosta za Češkoslovaško postavili takozvani zapadni demokraciji, poleg tega so pa računali tudi na Rusijo. Navidezno je tudi vse izgledalo, da bo prišlo preje do svetovne vojne, predno se bo Češkoslovaški skrivil le en sam las.

Toda prišlo je do sestanka v Monakovem in naenkrat je dobila cela zadeva drugačno lice. Nemčija je dobila skoro vse, kar je zahtevala od Češkoslovaške, pa tudi Poljski in Madžarski se je priznalo pravico do njenih narodnih manjšin. Sedaj pa nastaja vprašanje, zakaj niso takozvane demokratične velesile Anglija, Francija in Rusija nič storile, da ubranijo Češkoslovaško njene usode?

Ali so se ustrašile nemške mobilizacije? Ali govorov gospoda Mussolinija? Ali je res nemška vojaška premoč tako silna, da se celi skupini velesil ni mogoče zoperstaviti? Ali so takozvane demokratične države z Rusijo vred, res tako zaostale v oboroževanju, da na odpor niso mogle niti misliti?

Poglejmo zadevo поближе in lepo po vrsti. Kako je z Anglijo? Vsi vemo, da je to največja država na svetu, saj obsega njeno ozemlje eno celo četrtino zemeljske oble. Sicer ima Anglija v marsikateri svoji koloniji težave in nadloge, toda njena gospodarska moč je taka, da lahko zalaga z denarjem ves svet. Denar je pa dandanes že sam na sebi velesila. Njena mornarica je že po tonaži najmanj petkrat večja, kakor nemška, po topovih še pa z angleško mornarico sploh nihče ne more meriti. Znano je, da ima samo oklopnica »Hood« tako ogromne in dalekonosne topove, da lahko sestrelji vsako drugo mornarico do uničenja. Predno je ta sploh prišla v tako bližino te oklopnice, da bi njeni topovi lahko dosegli svoj cilj. Po soglasnem mnenju strokovnjakov je angleška mornarica, skupno z francosko, sedaj ravno tako v stanju, da blokira in izstrada Nemčijo in Italijo, kakor je to storila v letih 1914—1918.

O angleškem strahu torej ne more biti niti govora.

Verjetneje je, da Anglija ne zaupa preveč današnjemu gospodarskemu redu na svetu in se boji, da bi se ta red v vojni ne razrušil. Angleški pomisleki so šli za tem; kaj bi nastalo v Nemčiji, če bi bila v taki vojni premagana? Ali ne bi razočarane nemiške množice odšle iz skrajne desnice v drug ekstrem, na skrajno levo? Kdor zna misliti, bo vedel, da je za Anglijo, katera ima na sedanjem gospodarskem redu zgrajen svoj impe-

rij in ki s tem redom stoji in pade, manjše zlo hitlerjevska Nemčija, kakor bi bila komunistična Nemčija.

Za Francijo je bila stvar nekoliko enostavnejša. Meje na Sudetih je vsilila v Versaillesu Češkoslovaški takratna desničarska Francija. Ta Francija takrat ni hotela upoštevati ugovorov Masaryka, Beneša in Tusarja, ki so se bali tri in pol milijonske nemške manjšine. Desničarska Francija je gledala takrat na stvar z vojaškega stališča, in zato zahtevala meje na Sudetih, kjer so bile z vojaškega stališča lažje branljive. Današnja, levičarska Francija nima in ne more imeti istih pogledov na svet, kakor jih je imela desničarska. Njej je jasno, da niti moralno niti stvarno ne more 10 milijonov Čehoslovakov trajno obdržati pod seboj tri in pol milijonski del, ravno tako kulturnega naroda, kakor je češki in ki ima povrh v svojem zaledju še sedemdeset milijonsko državo. Demokratično-nastrojeni Francozje ne morejo protestirati proti zasedbi par milijonov Abesincev po Italijanih in v isti sapi se vojskovati zato, da bo Češkoslovaška v svoji državi obdržala tri in pol milijona Nemcev, če ti tega na noben način nočejo.

Resnica je vedno resnica, pa naj jo izpregovori že demokrat, fašist ali komunist. Če je bilo od strani Francije kaj pogrešenega, potem je bila pogreška samo v tem, da Francija ni Češkoslovaški v pravem času tega povedala, da ji ne bo pomagala tiščati v njen državni okvir nemške manjšine, če ta prostovoljno noče ostati.

Češkoslovaška bi bila v tem slučaju vedela koliko je ura. Dala bi nemški manjšini tako samoupravo ali avtonomijo, kakršno so zahtevali in Nemčija bi zgubila vsako moralno pravico vmešavati se v stvari na katere so njeni sonarodnjaki prostovoljno pristali.

Naši panslovani so se še posebno ogorčeno spraševali: **zakaj ni pomagala Rusija?** Najkrajši odgovor bi bil, če bi jim na kratko povedali, da take Rusije, kakršno si oni žele sploh na svetu ni. Slovanska nacionalna Rusija je bila in je v svetovni vojni baš zato propadla, ker se je postavila v službo panslovanske ideje. Ona ni vpoštevala, da ne tvorijo Rusije samo Slovani, temveč tvori njeno državnost stopetdeset raznih narodov. Evropski komunisti radi razlagajo, da je Rusija propadla v vojni predvsem radi fevdalnega družabnega reda. Toda če bi bilo to res, bi morala propasti tudi Madžarska, ki ima ta fevdalni družabni red še dandanes, pa vendar kot država ni propadla, temveč je izgubila le tiste manjšine, ki so bile pod njeno komando. Ravno ti komunisti, ki so se po zloumu Rusije s Trockijem in Zinovjevem na čelu, vrgli na to, da bi napravili iz Rusije breznarodno državo, misleč, da bo njena socialna podlaga zadostovala kot kit njene državnosti. Sila življenja je pa pokazala, da se narodnega vprašanja ne da z nobeno drugo idejo nadomestiti, temveč se ga mora vzeti resno v račun. Tako je Rusija postala to kar je, narodnostna država (država, ki jo tvori več narodov), kar je prišlo tudi do izraza v njenem imenu. Kajti Rusije ni več, na njeno mesto je stopila Sovjetska unija.

Kdor sedaj logično dalje misli mu bo takoj jasno, da je Rusija v stanju pričeti vojno za tako nepomemben hrib, kakor je Zaozarnaja (Čankufeng) — ni pa v stanju začeti vojno zato, da se prisili neko narodno manjšino, da ostane v sklopu katerekoli države, če ona tega na noben način noče.

Sovjetska unija bi postala v takem primeru sama sebi in svojemu temelju nezvesta in vprašanje je, kaj bi rekli tisti njeni narodi, ki v panslavizmu ne verujejo, ker mnogi od njih sploh Slovani niso.

Če to stvar premislimo in takole preštudiramo, potem šele vidimo, kako smešni so tisti evropski komunisti, ki so baš ob Češkoslovaški krizi tako ošabno razpolagali z vsemi sedemsto divizijami in šestnajstimi tisoči bombarderji, ki jih Sovjetska unija premore.

Če si hočemo v bodoče prihraniti taka in slična razočaranja, moramo skrbeti, da bomo vsaj v bodoče postavljali vsako stvar na njeno pravo mesto, in se ne zanašali na pomoč od tistih strani, od katerih nam že po naravni stvari ne more priti.

Razočaranja, ki jih je doživel težko preizkušen češki narod, morajo biti svarilo vsem malim narodom, da se izognejo sličnih katastrof. Pred vsem se moramo pa v zadevo zamisliti mi Slovenci, ki smo v Evropi eden najmanjših narodov, in imamo povrh tako nesrečno lego, da tvorimo ozko zagovzdo med telesa dveh velikih in mogočnih sosedov.

Prav v dnevih velike krize smo mogli opaziti, kako naše ljudstvo instinktivno išče opore za svoj obstoj. Treba je poskrbeti, da bo to iskanje našlo pravih potov, da ne bomo ob takih hudih urah krilili po zraku, kakor utopljenec, ki hlastno zgrabi za bilko, pa se z njo vred potopi.

Čas je že, da se končno postavi naše sožitje v Jugoslovanski državi izven vsake diskusije. Za delavstvo je to vprašanje sicer že davno razčiščeno, toda po kmetih se še vedno najdejo tu in tam ljudje, ki mislijo, da bi moral ta ali odrešenik priti iz za mejo, ter napraviti tu red in nam omogočiti razvoj v blagostanje.

Te in take preostanke iz naše suženske dobe je treba energično izkoreniniti. Energično pravimo, ker ljudem, ki tako mislijo le energija imponira. Brez dvoma je namreč, da lansirajo take ideje tuji emisarji, nevedni in hlapčevsko navdahnjeni ljudje.

dje jih pa za njimi ponavljajo. Tu je tudi izvor mržnje, ki jo širijo mnogokrat taki ljudje na račun naših naravnih zaveznikov in sodržavljancev Hrvatov in Srbov.

Drugo vprašanje, ki ga mora naše delavstvo z vso silo poudariti, je zahteva od političnih strank, ki delujejo v Sloveniji, da morajo z vso intenzivnostjo delati na to, da se najde v notranji ureditvi države tak kompromis, ki bo za zmiraj uredil sožitje Srbov, Hrvatov in Slovencev v mejah te države.

Tretja naloga naša pa je poskrbeti, da dobi vprašanje naše ožje domovine Slovenije vendar enkrat ono socialno obličje, katerega udeležitev mora prinesiti kruha našemu ljudstvu in zlasti njegovemu prirastku in, ki nas mora gospodarsko osvoboditi, da ne bomo kakor danes, na lastni zemlji sužnji tujega kapitala.

To vprašanje je najtežje, pred vsem, ker smo v resnici proletarski narod in nimamo skoro nikakršnega lastnega kapitala. Še manj pa kapitalistov. Kamorkoli se obrnete, skoro vsaka tovarna, rudnik ali večja trgovina je last tujcev. Potem pa prihajajo še državnobrambni problemi, ki tirajo vso težjo in pomembnejšo industrijo v središče države.

Od česa bo živelo to ljudstvo, ki bo tukaj ostalo?

Samo ena je pot. Rešiti jo moremo le tako, kakor so rešili n. pr. Finci, našemu precej slično, svoje vprašanje. Graditi je treba začeti z javnimi sredstvi.

Toda tudi tu je treba prej dobro premišljenega načrta. Katere industrije bi se pri nas obnesle? Kakšne panoge je treba forsirati? V katerih panogah bi poleg plodnosti, zaposlili največ ljudi in kje smo od tujcev najbolj odvisni?

Ta vprašanja stavlja svobodno organizirano delavstvo na dnevni red. Od institucij, ki hočejo nositi naslov narodne in socialne, pričakuje delavstvo odgovor na ta vprašanja, če ne jih ne bo ocenilo niti za narodne, niti za socialne in bo šlo mimo njih in preko njih, pa če treba proti njim na dnevni red.

Ni časa za to, da si kdo beli glavo s vprašanjem; katere organizacije bodo končno prepuščene k javnemu udeleževanju? Odgovor na to vprašanje je samo eden: **Tiste, ki bodo pravilno razumele narodove socialne potrebe in zanje pravilno delale!** Tiste bo narod dvignil na svoj ščit in ne bo sile, ki bi se narodni volji zoperstavila. Po tej poti bo rešeno naše nacionalno in naše socialno vprašanje. Obrov.

Akcija strokovnih organizacij za zvišanje minimalnih mezd

Strokovna komisija za Slovenijo je potom „Delavske zbornice“ v Ljubljani predlagala banski upravi revizijo uredbe o minimalnih mezdah, ker je draginja v zadnjem času silno narasla.

Predlogu so se pridružile tudi druge delavske in nameščenske organizacije.

Stališče URSSJ-a glede nasprotnikov našega delavskega strokovnega gibanja

Sklep seje dne 13. in 14. septembra 1938 v Beogradu.

Najodgovornejši funkcionarji delavskega strokovnega gibanja iz Beograda in vse države so na seji URSSJ-a dne 13. in 14. septembra v Beogradu razpravljali o položaju, v katerem se nahaja naše svobodno delavsko strokovno gibanje. Iz razprave se je jasno razvidela linija naših razrednih nasprotnikov.

Z ozirom na važnost trenutka je seja soglasno sprejela deklaracijo, ki poudarja smer našega delovanja in linijo naših akcij.

Predvsem se poudarja okvir, v katerem morajo delovati naše strokovne organizacije... Zlasti se opozarja na frontalni napad, ki se napoveduje na naše gibanje in na predhodne parcijelne akcije. Njih namen je, da desorganizirajo naše vrste in — če je kaj takih! — da odvrnejo nam omahljive in ostrašijo malodušne. Sicer je pa prva faza akcije naših razrednih nasprotnikov naperjena proti posameznikom, proti našemu delovanju in širjenju našega tiska, s čimer »onemogočajo svobodnim delavskim strokovnim organizacijam normalno delovanje«.

»Centralna uprava URSSJ-a ugotavlja, da taka praksa prinaša škodo delavcem v celi državi, ker jim onemogoča, da izboljšajo svoj ekonomski in socialni položaj v oni meri, kakor je bila prilika in so bili dani tudi pogoji za to.«

Zahteva nasprotnikov in njih eksponentov, da se strokovno gibanje podredi izjemnim ukrepom, da se delavski razred oropa današnjih organizacij, je našla v tej deklaraciji primeren odziv. Proti tem nameram ugovarja centrala URSSJ-a najenergičneje, ker je »delavsko strokovno gibanje sestavni del manifestacij našega javnega življenja, in v našem javnem življenju totalitarne metode niso na mestu, ker so škodljive za zdrav normalni razvoj naših notranjih političnih razmer.«

»Protestujoč proti izjemnim ukrepom, ki se na celi črti izvajajo proti svobodnemu delavskemu strokovnemu gibanju, centrala uprava URSSJ-a zahteva popolno z zakoni zajamčeno svobodo delovanja za svobodne delavske in nameščenske strokovne organizacije, ker je trdno prepričana, da je praksa tega gibanja bila in ostane neprecenljive koristi ne samo za delavce in narodno gospodarstvo, ampak tudi za celoto družbe.«

Na koncu navaja deklaracija direktive za konkretno akcijo, pred katero se nahajamo:

»Centralna uprava poclašča svoje predsedništvo in oblastne odbore, da stopijo v zvezo z obstoječimi svobodnimi organizacijami vseh tendenc zaradi vprašanja obrambe in zagotovitve svobodnega strokovnega delovanja.«

Ali imajo pravila Bratovske skladnice zakonito podlago ali ne?

Že dolgo je bila zahteva rudarskega in plavžarskega delavstva v tem, da se z določbo v pravilih bratovske skladnice zaščiti prispevke za bolniško in pokojninsko zavarovanje pred zlorabo podjetnikov. Zgodili in gode se še slučaj in to celo v Sloveniji, da gotovi rudarski podjetniki predvsem malih rudnikov ne odračunavajo ne samo svojega dela, temveč tudi oni del prispevka, ki so ga delavcem že odtegnili bratovski skladnici. Imeli smo spore, da ljubljanska kraj. bratovska skladnica ni hotela nakazati hranarine rudarjem tistega rudnika, ki ni prispevkov za nje vplačal. Tako postopanje ni samo krivično temveč naravnost nesramno.

Z novimi pravili o bratovskih skladnicah od dne 1. januarja 1938, je bilo dolgoletni zahtevi zavarovancev ugodeno. V pravilih je v čl. 58 odst. 5 določeno, da jamčijo rudarski podjetniki za prispevke, ki jih je podjetje dolžno izročiti bratovski skladnici, z vso svojo zasebno imovino.

Te zakonite določbe se je poslužila Glavna bratovska skladnica v Ljubljani in izdala plačilni nalog za plačilo neplačanih prispevkov rudarski družbi »Stanovsko« pri Poljčanah. Ti gospodje pa, ki so prej znali delavstvu prispevke od plač odtegniti, ne pa tudi odračunati bratovski skladnici, so se zoper ta odlok pritožili na rudarsko gla-

varstvo v Ljubljano, katero je njihovi pritožbi ugodilo in plačilni nalog bratovske skladnice v smislu čl. 58 odst. 5 pravil s tem razveljavilo. Nato je šla pritožba bratovske skladnice na ministrstvo za šume in rudnike v Beograd. Ministrstvo pa je odobrilo odlok rudarskega glavarstva v Ljubljani in s tem zavrnilo pritožbo bratovske skladnice z motivacijo, češ, da ta popravljena pravila nimajo zakonske osnove.

Ta izjava ministrstva za šume in rudnike je uplivala na rudarje naravnost porazno. Upravičeno se vprašujejo sedaj novi rentniki ali še velja za nje čl. 82 novih pravil? Upravičeno se vprašujejo tisti, ki bodo po čl. 50 novih pravil, v kratkem izgubili pravice do svojih varovanih let, ali je to zakonito ali ne? Ne, to ne more biti, da bi pravila imela zakonito veljavo le za zavarovance ne pa tudi za podjetnike.

Da se to vprašanje razčisti in ugotovi zakonitost pravil bratovske skladnice ta za podjetnike kakor za delavce, je Zveza rudarjev Jugoslavije poslala dne 27. septembra t. l. Delavski zbornici v Ljubljani spomenico, s katero zahteva, da se Glavna bratovska skladnica pritoži zoper odlok rudarskega glavarstva in ministra za šume in rudnike na državni svet.

Do te odločbe mora priti, ker nikakor ne gre, da bi imeli naši zakoni dvojno veljavo.

g. Josip Kavčič do 22. t. m. odsoten. Zato predlagamo, da naj se vrši razgovor dne 25. t. m. v naših prostorih. Odložitev razgovora do navedenega roka je tudi zagradelj potrebna, da ima naša uprava priliko v stvari predhodno razpravljati. Glede točnega časa razgovora se bomo naknadno kratkim potom sporazumeli.«

Dne 6. oktobra se je z ozirom na ta odgovor vršila seja tarifnega odbora prizadetih organizacij, ki je sklenila, da se vrše konference tekstilnih zaupnikov in sicer:

V Kranju: v dvorani Stare pošte, v nedeljo 16. oktobra ob 9. uri dopoldne. Konference v Kranju se poleg kranjskih in okoliških tekstilnih zaupnikov, udeležijo tudi zastopniki organizacij in tekstilnih zaupnikov iz Tržiča in Škofje Loke.

V Ljubljani: v nedeljo 16. oktobra ob 3. uri popoldne v predavalnici Delavske zbornice. Poleg ljubljanskih tekst. zaupnikov, se udeležijo te konference tudi zastopniki tekstilnih zaupnikov iz Kočevja, Grosuplja, Viča, Št. Vida, Tacna, Gamelj in Litije.

V Mariboru: v nedeljo 23. oktobra ob 9. uri dopoldne v dvorani Delavske zbornice. Poleg mariborskih in okoliških tekstilnih zaupnikov, se konference udeležijo tudi zastopniki tekstilnih delavcev iz Ruš in Otiškega vrha.

V Celju: v nedeljo 23. oktobra ob pol 5. uri popoldne v Delavski zbornici. Poleg celjskih zaupnikov, se udeležijo konference tudi zaupniki iz Sv. Pavla, Št. Petra, Polzela in Laško.

Naloga zaupniških konferenc tekstilnega delavstva je, pretresti položaj tekstilnega delavstva in izvršiti vse priprave za predstoječo razpravo z delodajalci tekstilne stroke.

Splošna delavska strokovna zveza poziva svoje članstvo v tekstilni stroki, da se na predstoječo akcijo temeljito pripravi, zaupnike pa pozivamo, da pripravijo za konferenco vse podatke, ki so potrebni za pogajanja.

Tekstilno delavstvo pa pozivamo, da se v zaščito svojih interesov kompaktno organizira.

SLADKI VRH

Dopis Zvezi združenih delavcev v Ljubljani.

V zvezi z našim dopisom od 17. septembra t. l. Vam sporočamo naslednje in objavljamo to pismo tudi v našem glasilu »Delavec«, ker je to zahtevala naša podružnica v Sladkem vrhu:

»Ni naš običaj, da odgovarjamo po časopisu, vendar pa je z ozirom na Vašo notico v »Slovenskem delavcu« z dne 17. septembra t. l. pod naslovom »Rdeča zahrbtnost«, odgovor v javnosti izjemoma potreben. Tudi ni naša navada, da se z uspehi in delom naše organizacije hvalimo, ker rezultati dela sami to najbolje opravijo, moramo pa z ozirom na to notico zaradi kolektivne pogodbe v Sladkem vrhu, povedati sledeče: Pogodba v Sladkem vrhu je bila sklenjena dne 31. avgusta 1935 in je takrat v podjetju obstajala samo Splošna delavska strokovna zveza, zato je očetek, da smo sklenili pogodbo na lastno pest, zloben. V dotični notici pravite: »Pogodba je bila taka, da jo ni kazalo preveč razlagati delavstvu, bila je namreč ne malo krivična.«

S to pogodbo so se takrat vsemu delavstvu povišale mezde za 10%. Dalje so se dosegli za vse delavstvo plačani dopusti in sicer: za 5 let službe tri dni, za vsaki nadaljnih dve leti pa še po dva dni plačanega dopusta, tako, da se doseže največ 10 dni plačanega dopusta na leto. Dalje je s pogodbo doseženo, da se v slučaju pomankanja dela delavcev ne odpušta, temveč se delovni čas skrajša tako, da so vsi delavci enako prizadeti. Mi ne bomo tukaj omenjali tudi drugih stvari, ki so s kolektivno pogodbo urejene, naglasili smo samo te, katere so gotovo izredno važne in bi bilo delavstvo drugih podjetij lahko veselo, če bi imelo te stvari na ta način urejene.

Zato ni bilo prav nobenega razloga, da bi te pogodbe delavstvu ne razložili, ampak nasprotno, takoj po sklenitvi iste, se je vršil v Sladkem vrhu sestanek delavstva, na katerem se je ta pogodba prečitavala in delavstvu temeljito razložila, in je na tem sestanku dalo delavstvo svoji organizaciji za dosežene uspehe popolno priznanje.

V jeseni leta 1937 smo v Sladkogorski tovarni pokrenili mezdno gibanje, ki je bilo na razpravi 12. okt. zaključeno. Doseglo se je, da so se povišale delavstvu mezde za 6, 8 in v nekaj primerih za 10 odst. Na tej razpravi je sodelovala centrala naše organizacije in delavski obratni zaupniki podjetja. Ker takrat Vaša organizacija še ni imela obratnega zaupnika (letos imate enega), niso Vaši zaupniki na razpravi sodelovali, ker jih ni bilo. Delavski obratni zaupniki so vedno radovalje dopustili vpogled v kolektivno pogodbo in mezdno tarifo, (če se je kdo za stvar zanimal), imajo pa te pogodbe samo en izvod.

Mi smo Vam z dopisom od 17. septembra vljudo sporočili, kako je s kazenskim denarjem (fondom) v Sladkogorski tovarni. Čudimo se pa, da ste na tako nedostojen in žaliv način pisali o stvari v omenjeni notici, v kateri pravite, da smo s pogodbo pri sladkogorski »izvrtali vire dohodkov za svojo organizacijo«. Ta stvar je žaljiva in tudi tožljiva, ker vzbujate s tem v javnosti domnevo, da se je naša organizacija s tem denarjem okoriščala.

Kakšno je v resnici dejansko stanje? V kolektivni pogodbi stoji dobesedno »zneske, zbrane na kaznih, izroči obratno vodstvo ob zaključku leta delavski strokovni organizaciji, katere ji jih porabi za bolniške, oziroma brezposelne podpore v tovarni zaposlenih delavcev.« Za vsakogar mora biti jasno, da je naša organizacija prevzela s tem ta denar samo v upravljanje in je namenjen isti za vse v tovarni zaposlene delavce. Nikjer ni nobenega določila, da bi se podpiralo s tem denarjem samo člane naše organizacije. Mi smo se o uporabi tega denarja, ki ga je prejela naša podružnica v Sladkem vrhu, informirali in se v vsem času ni nobene prošnje za podporo zavrnili. Prav tako se ni nikdar delalo izjem in so bili podpore deležni tudi taki, ki niso bili nikjer organizirani, — prav tako ni bilo v celnem času niti pri zaupnikih, niti pri ravnatelstvu podjetja, radi te stvari nikahkih pritožb.

Vi zahtevate, da bi si ta denar organizacija delila in da bi od teh zneskov prejeli Vi polovico. To pa se izvršiti ne more, ker bi z delitvijo res nastala nevarnost, da bi se denar pristransko uporabljal. Če bi vsaka organizacija podpirala svoje člane, kdo bi podpiral potem iz tega zneska neorganizirane? Zahtevali ste kar polovico teh zneskov. V tovarni imate 16 članov, to je približno 6 odst. od vsega zaposlenega delavstva, dočim ima naša organizacija okrog 64 odst. Ker torej nečemo delive tega kazenskega denarja, ker bi s tem res nastalo strankarsko podpiranje, bo ostalo tako, kakor je predvideno v kolektivni pogodbi. Radevolje pa pustimo vsak čas kontrolo tudi Vašemu delavskemu obratnemu zaupniku. Podjetje, ki je denar podružnici nakazovalo, pa smo zaprosili, da pregleda pravilno uporabo teh sredstev.

Če pride do spremembe kolektivne pogodbe in če boste takrat kot organizacija gotove delavce tega podjetja kot Vaše člane predpostavljali, pa smo pripravljeni na sporazumno in drugačno ureditev upravljanja tega denarja.

Končno Vas prosimo, da v Vašem listu »Slovenski delavec« objavite, da niste imeli namena v dotični notici vzbujati domnevo, da se naša organizacija z denarjem, ki se zbira na kaznih v Sladkogorski tovarni, okorišča in da se denar uporablja nepristransko, kakor je predvideno v kolektivni pogodbi, ker bomo v nasprotnem slučaju primorani vložiti proti Vam tožbo.

Za bodoče Vas prosimo, da napadanje po časopisu odpušče z ene in druge strani, ker lahko vse stvari brez časopisne polemike v medsebojnih razgovorih uredimo.

S spoštovanjem

za S. D. S. Z. J., centrala Ljubljana:
Jakomin Lovro I. r., tajnik.

ŽRTVI DELA V RUŠAH

Sodruga Dietmaier Hinko in Strnad Ivan — mrtva

Dne 14. septembra predpoldne je v ruški tovarni za dušik pretresla ozračje oglušajoča detonacija. Daleč naokrog so se ljudje prestrašeni ozrli proti tovarni, v kateri delajo njihovi družinski reditelji, kajti vedeli so, da se je pripetila nesreča, ki ogroža njihove sivoce.

Eksplodirala sta dva valja napolnjena s kisikom. Sodruga Strnada je dobesedno raztrgalo na kosce, dočim je sohr. Dietmaier obležal popolnoma polomljen, s težkimi ranami. Sodruga Dietmaier je živel še do petka 16. septembra in je po dvodnevnih strašnih mukah podlegel.

Sodrugoma so ruški sodrugi napravili veličasten pogrebni sprevod. Nad 1600 ljudi se je zbralo na poslovljni poti. Pogreb sohr. Strnada je bil 16. septembra, pogreb sohr. Dietmaierja pa v nedeljo, dne 18. septembra. Delavske organizacije in društva so s številnimi venci in cvetjem zasule groba svojih pokojnih sodrugov. V imenu domačih sodrugov se je na grobeh obeh pokojnikov poslovil s. Magdič iz Ruš. Pogreba sohr. Dietmaierja, ki je bil predsednik podružnice Splošne del. strok. zveze v Rušah, se je udeležil tudi centralni tajnik sohr. Jakomin, ki se je s par besedami poslovil od agilnih sodrugov SDSZJ.

Imenovana sodruga sta bila dolgoletna člana in funkcionarja naših delavskih organizacij. Vedno sta bila nesebična in sta požrtvovalno stala na braniku delavskih interesov in se potegovala za pravice svojih sodelavcev. Delavske organizacije so z njima izgubile dva najagilnejša člana in funkcionarja, katere naj ostaneta mlajšim v lep in svetel spomin.

Svojem preostalih sodrugov izrekamo najiskrenejše sožalje.

Žalna seja Splošne del. strok. zveze, podružnice v Rušah

Takoj po pogrebu sohr. Dietmaierja se je v nedeljo 18. septembra vršila komemoracijska seja odbora podružnice. Centralni tajnik sohr. Jakomin se je na seji še enkrat spomnil neveljavih paslug pokojnih sodrugov za SDSZJ. Nato so bili izročeni podpredsedniku sohr. Šraj Antonu posli predsednika podružnice v Rušah. Sohr. Šraj se

STROKOVNI VESTNIK

SPLOŠNA DELAVSKA STROKOVNA ZVEZA PRED AKCIJO TEKSTILNEGA DELAVSTVA ZA IZBOLJŠANJE KOLEKTIVNE POGODBE.

Strokovne organizacije vseh smeri so se sporazumele, da je treba pokreniti akcijo za izboljšanje tekstilne kolektivne pogodbe, ki je bila sklenjena pred dvema leti. V teku dveh let so se pokazale vse dobre, zlasti pa slabe strani kolektivne pogodbe, ki je bila takrat sklenjena pod izrednimi okoliščinami. Tarifni odsek, v katerem sodelujejo vse prizadete organizacije, je preko Delavske zbornice pismeno anketiral obratne zaupnike vseh tekstilnih podjetij.

Delavskim zaupnikom vseh podjetij je bilo z ozirom na izvajanje kolektivne pogodbe, postavljenih 40 vprašanj, na katera so zaupniki tekstilnih podjetij odgovorili, ter stavili tudi razne predloge. Na podlagi te ankete je ugotovljeno, kako se je pogodba izvajala in kaj je treba v pogodbi spremeniti oziroma spopolniti.

Zvezi delodajalcev tekstilne stroke je bil konec septembra poslan obširen dopis, katerega vsebino se re-

sumira v naslednjih štirih točkah:

1. odstranitev nejasnosti dosedanjega besedila kolektivne pogodbe,
2. ureditev vprašanj strojnikov in kurjačev tekstilne stroke,
3. določitev potrebnih novih odredb, z ozirom na uvedbo novih strojev itd., ter rešitev vprašanja postopka v primeri večjih gospodarskih in socialnih sprememb,
4. preprečevanje izigravanje pogodbe na škodo delavstva in se predlaga, da se prične razgovori z delodajalsko organizacijo v prvi tretini meseca oktobra.

Zveza delodajalcev tekstilne stroke je na ta dopis poslala sledeči odgovor:

»Potrjujemo prejem Vašega cenj. dopisa z dne 1. oktobra t. l. V načelu osvajamo Vaš predlog, da naj se vrši razgovor med predstavniki obeh pogodbenih strank radi odstranitve obstoječih nejasnosti in morda potrebne dopolnitve kolektivne pogodbe.

Z naše strani tudi ne bo zadržka, da se k temu razgovoru pritegne še »Zveza združenih delavcev« in Zveza strojnikov Kraljevine Jugoslavije.

Kar se tiče časa razgovora moramo pripomniti, da bo naš predsednik

je zahvalil za zaupanje in prevzel posle podružnice z obljubo, da se bo vse storilo, da bo podružnica vključila bridki in težki izgubi blagopokojnikov tudi v naprej nemo-teno poslovala.

Namesto venca

na grob sodr. Dietmaierja in s. Strnada, je centrala SDSJ v Ljubljani darovala družinam pokojnih sodrugov po din 200 pod-pore. Ruski delavci so zbrali posebej za družino s. Strnada din 1145, dočim zbirka za vdovo s. Dietmaierja še ni zaključena. Iskrena hvala vsem darovalcem!

RUDARJI

Tako bi se zakoni kršiti ne smeli

V Globokem pri Brezicah se nahaja pre-mogovnik, last rudarske družbe »Sutla«, v katerem je zaposlenih okrog 85 rudarjev. Pravilo, da na čelu te družbe stoji neki bivši rudarski glavar iz Zagreba. Ko so si ti rudarji hoteli izboljšati svoj bedni polo-žaj potom svoje Zveze rudarjev Jugoslavi-je, je le-ta ugotovila, da znašajo njih tem-eljne mezde din 18—22 dnevno; ugotovilo se je, da ti rudarji sploh nobenih zaupnikov nimajo in tudi ostala socialna zakonodaja se pri tem rudniku ne upošteva.

Nato je ZRJ najprej dosegla potom ru-darske oblasti odlok o višini mezd po za-konu o minimalnih mezdah. Izposlovala je, da so se dne 27. avg. t. l. vršile volitve obr-atnih zaupnikov. Ali ko je podjetje zazna-lo, da bodo delavci postavili kandidate iz delavskih vrst, je dan pred volitvami od-povedalo službo vsem trem kandidatom na 14 dni. Nato je sestavilo svojo listo iz sa-mih paznikov in predelavcev. Delavstvu pa se je reklo, kdor hoče imeti delo in kruh, bo volil tiste kandidate, ki so gospodom po volji. One (delavske) kandidate pa nima smisla voliti, ker bodo itak odpuščeni. Na-to je seveda zmagala lista podjetja. Delav-stvo pa je bilo tako preplašeno, da niso upali javiti ZRJ, da bi bila pravočasno vlo-žila priziv. Šele po preteku 14 dni, ko so videli odpovedani bivši kandidati, da niso odpuščeni, so se pritožili, a za pritožbo je bilo že prepozno. Vendar je ZRJ še vložila priziv na rudarsko oblast. Upamo, da se bo kljub temu uvedla preiskava, zakaj pazni-ki po zakonu ne morejo biti zastopniki de-lavstva. Rudarji pa se naj uče iz tega, kaj bi bilo, če bi organizacije ne bilo.

Mezdno gibanje rudarjev rudnika Pečovnik

Že v zadnji številki lista »Delavec« smo omenili, da se rudarji tega rudnika naha-jajo v mezdnem gibanju. Medtem pa se je vršila dne 22. sept. t. l. mezdna razprava na rudniku. Vendar do sporazuma ni moglo priti, ker so predstavniki podjetja odkla-njali vsako splošno povišanje delavskih mezd. Ker zastopniki delavstva niso mogli pristati na tako odklonilno stališče, se je končno dosegel sporazum v tem, da naj zastopniki delavstva stavijo še enkrat naj-minimalnejše zahteve delavstva. To se je zgodilo. V času, ko to pišemo, smo pa do-bili od podjetja obvestilo, da se od zastop-nikov delavstva stavljene predlogi prouču-jejo in da bo druga mezdna razprava v naj-krajšem času sklicana. Želeti je, da pride čimprej do sporazuma in da se upravičnim zahtevam delavstva ugodijo.

Mezdno gibanje rudarjev premogov-nika keramične industrije d. d. v Petrovčah

Pri tem rudniku je zaposlenih okrog 165 rudarjev. Rudnik je last združenih tovarn stekla d. d. v Zagrebu. Razmere pri tem rudniku se ravna, kakor povsod drugod, po zadržanju delavstva samega. Kjer ni močne organizacije, tam tudi razmere ne morejo biti dobre. In tako je tudi na tem rudniku. Marsikaj so si rudarji drugod že priborili potom svoje strokovne organiza-cije, kar tukaj še niso imeli.

Vse to, in pa nizke mezde, so prisilile rudarje tega rudnika, da so začeli razmišljati, kaj je bolje, biti brez organizacije, ali si jo ustvariti? Odločili so se za drugo. Tako se je pričelo gibanje med njimi za organizacijo in danes imajo že nad 80 odst. organiziranih v Zvezi rudarjev Jugoslavije.

Na podlagi tega je vodstvo ZRJ na ni-hovo zahtevo vložilo na podjetje mezdne zahteve, ki predvidevajo poleg povišanja mezd, ureditev ostalih delovnih pogojev, predvsem uvedbo akordne tabele za razli-čna dela v obliki kolektivne pogodbe. Pre-pričani smo, da bo podjetje upravičnim zahtevam rudarjev ugodilo, a rudarji pa spoznali, da brez organizacije ni nič, in le v organizaciji je moč in napredek delav-stva.

STAVBINCI

Iz Ribnice na Pohorju

Stavka komnolomskih delavcev na Po-horju traja že deseti teden. Z občudovanja vredno žilavostjo je delavstvo vztrajalo v tej borbi od začetka do danes, tako da so le redki taki primeri.

Da je delavstvo moglo tako dolgo vztra-jati, gre mnogo zaslug široki delavski jav-nosti skoro vseh strok in poklicev v Slove-niji, kakor tudi nameščencem in obrtnikom itd. Po večini so stavkajoče in njih druž-i-ne gmotno podprli delovni ljudje, ki so si morali sami pritrpati od svojih ust težko prislužene dinarje. Naj si bodo svesti hval-jeznosti prizadetih. V kolikor niso bili da-rovani zneski še objavljeni, bodo tekom pri-hodnjih dni.

Do danes stavka še traja v polnem obse-gu. Pogajanja se vodijo s podjetjem Res in drug za sklenitev kolektivne pogodbe, odn.

za dosego sporazuma. Inž. Lenarčič se po-gajani v Podvelki zopet ni udeležil. Za to podjetje bodo posebna pogajanja, ako bo podjetje nanje pristalo.

Delavstvo je trdno uverjeno, da bo izšlo iz tega boja ojačano.

STAVKA V POHORSKIH GRANI-TOLOMIH DELNO ZAKLJUČENA

Podjetje Res in Zapečnik pristala na delno zvišanje osnovnih mezd.

Dne 8. t. m. so se v Ribnici na Pohorju zaključila pogajanja stavkajočega delavstva s podjetjem Res in Zapečnik. Podjetje je pristalo na delno zvišanje osnovnih mezd in se je sklenila kolektivna pogodba. De-lavci bodo sprejeti vsi na delo, vendar po-stopoma. Takoj jih začne z delom okrog 100.

Strokovno organizacijo SGRJ je na poga-janjih zastopal sodr. Hrovat, Delavsko zbor-nico pa referent Stanko Jurij.

Stavka pri Lenarčiču še traja.

Več praktičnega dela

Življenje je strog učitelj. Dosleden tudi v potankostih. Kdor se ni ničesar naučil, se gre gladko preko njega. Konsekvence nosi on sam.

Življenje govori razumljiv jezik. Prisluh-ni mu, uči se, išči si sebi enake, družijo se z njimi vedno in povsod. Sam si in ostaneš ničla.

Življenje zahteva od nas trdega dela za goli obstanek. In kar življenje zahteva, nam je prešlo v meso in kri. Nikdo niti za hip ne podvomi, da je res tako. Za nekaj dinarjev smo vedno pripravljeni prijeti za najtežje in najbolj umazano delo, za nekaj dinarjev smo pripravljeni posta-viti na kocko naše življenje in zdravje, tu-di obstanek družine, brez pomišljanja — kaj bo jutri. Življenje nas je naučilo tako.

To je ena stran te trde šole. Druga stran je borba. Iz tega predmeta smo se mnogo manj naučili. To nam ne gre tako dobro. Kljub temu, da jo življenje rav-notako kategorično zahteva.

Teorija je teorija. Ali praktična borba, to je drugo. Organizirani smo. Plačamo red-no določene prispevke. Na sejah diskutira-mo o razredni sindikalni borbi, delamo na-črte, govorimo velike in globokoumne be-sede, citiramo utemeljitelje znanstvenega socializma, kritiziramo nepravilne in težko-če, skratka, kakor da so štiri stene naš te-ren.

A teren, naš pravi teren, ne ve dosti o tem. Tam vodi borbo drugi. Tam prodira drugi. Tam prodira nasprotnik delavskega razreda in osvaja pozicije drugo za drugo. Štiri stene prepušča začasno še nam.

Vtkati glavo v pesek je slaba obramba. Zaradi komodnosti ne hoteti vedeti nekaj, kar od nas zahteva dela in napora, je sla-bo. Za slabo pa je vedno določena kazen v tej ali oni obliki.

Zato pustimo besedičenje in samoprece-njevanje. Naše svobodno sindikalno gibanje bomo očevali le z živim praktičnim delom in bojem na terenu. Tako uči življenje.

I-t.

Zahtevamo izvajanje kolektivne pogodbe

Mnogo je še stavbnih delavcev pri nas, ki ne poznajo v dovoljni meri vrednosti ko-lektivne pogodbe. Dogajajo se primeri, da stavbni delavci delajo pod mnogo slabšimi delovnimi in plačilnimi pogoji, kot jih do-loča kolektivna pogodba, ki je, kakor smo že poročali razširjena na teritoriji cele dravske banovine. Delavstvo je z njo dobilo boljše delovne odnose in zagarantirano mezdno postavko, ki je z ozirom na dra-ginsko stanje v enem kraju višja ali niž-ja. Jasno je, da tako različnih mezd ni mogoče izenačiti v par letih, nego je za to potrebna težka in vztrajna borba stavb-nega delavstva. Priznati moramo, da je ko-lektivna pogodba z veljavnostjo za vso Slovenijo velik korak naprej k lažjemu in uspešnejšemu razvitiu stavbinskega giban-ja v svrhu zaščite interesov stavbnega delav-stva ter dosego eksistenčnega minimuma.

Ne more nikdo predvideti, kakšne uspehe bo žela nadaljnja borba organiziranih stav-bincev, lahko pa ugotovimo, da ne bo uspešna v takšni meri kot bi si želeli, ako se ne bodo niti določbe te kolektivne po-godbe izvajale v celem — ako se jih bo briskiralo celo s strani delavcev samih.

Ne moremo zamolčati dogodka, ki se je pripetil pri šušmarskem podjetniku Ko-njarju, ki naj bo jasna slika nevednosti še mnogih stavbnih delavcev. Zastopnik orga-nizacije je na poziv delavcev izvršil inter-venccijo pri tem podjetju glede premizko plačanih mezd. Delavci so bili plačani me-sto po 3,75 din, samo po 3 din na uro, kar je velika zguba na zaslužku, ki je itak do-vojni majhen. Podjetnik je to seveda zani-kal, vendar se je končno vdal, da se delav-ce na mestu izpraša po mezdah. Prvi in dru-gi delavec sta odgovorila: po 3 din, dočim so vsi ostali izjavili po 3,75 din, čeprav so preje v medsebojnih razgovorih priznali, da imajo le po 3 din na uro. Odgovor, ki ne dela časti stavbnemu delavcu. Nimamo namena, da bi se zadrževali pri takih šuš-marskih podjetjih. Poglejmo naprej.

Najbolj socialni podjetnik Zupan, potreb-no je, da ga navedemo imenoma, ki se je na pogajanjih za kolektivno pogodbo kar topil od lepih besed, danes ne plačuje svoje de-lavce po kolektivni pogodbi, mezde so raz-lične 2,60 din, 2,75 din delavci in zidarji ter tesarji din 4,50, 5, 5,50, torej vse nižje od onih, na katere je pristal s svojim lastno-ročnim podpisom kot predsednik Združenja graditeljev.

To spaj je slika, ki pa ne sme biti škod-ljiva za nadaljnjo borbo, rano, ki grozi, da okuži celo telo, je treba izlečiti. Na zboro-

vanjih in v listu stalno slišimo: Delavci, zahtevajte izvajanje kolektivne pogodbe. Od tega so odvisni naši bodoči uspehi in od tega je odvisno, ali bodo višje postavke v mezdni tabeli za leto 1938 sploh stopile v veljavo. Stanju pogledimo stvarno v oči in ne ustvarjajmo si nikakih iluzij — neizva-janje naših pravic ima lahko težke posledice za vse stavbne delavce v Sloveniji. Neizvajanje more imeti za posledico, da ko-lektivna pogodba, težko priborjena, v bo-dočem letu ne bo veljala za celo Slovenijo.

Omejena, krajevno utesnjena borba pa, z ozirom na zapreke, ki se delavstvu stalno stavijo na pot, je mnogo težja in neuspeš-nejša kot ona, v kateri sodeluje številčno močno delavstvo stavbne stroke, ki ima tako tudi večji moralni in materialni efekt za boreče se delavstvo.

Pogodbe z veljavnostjo za ves teritorij si stavbni delavci ne pustimo vzeti, kajti zavedamo se, da je to uspeh, o katerem drugi delavci še le sanjajo. Vzemite to v pretres in ravajte se tako, kot zahteva to interes vas in vaših družin.

Opozorjamo

stavbne delavce, da pri odpuštu iz dela ne podpisujejo nikakih tiskovin ali izjav. Vsakdo naj na zahtevo podjetja podpiše, t. j. potrdi le prejem zneska, katerega v resnici sprejme pri obračunu, kajti bliža se mrtna sezona in z njo prihajajo v stiski na dan seznami o nadurah in bolniš-kih tednih.

O svojih zahtevah, ki jih mislite dobiti preko Obrtnega sodišča obvestite predhod-no organizacijo, ki vam bo dala nasvete o vseh terjatvah, ki izvirajo iz Zakona o za-ščiti delavcev in Obrtnega zakona.

Torej: Preje kot na sodišče — na svojo strokovno organizacijo Zvezo stavbnih de-lavcev Jugoslavije (SGRJ).

Uprava podružnice Ljubljana.

Beseda stavbnih delavcev o Okrož-nih uradih

Ustanova Okrožnih uradov doživlja s strani stavbnih delavcev mnoge in upravi-čene kritike, ki se nanašajo na funkcionir-anje te važne socialne ustanove in to pred-vsem glede bolniške službe v tej ustanovi, ki bi mogla blagodejno vplivati na obolelo delavstvo, dočim se dogaja nasprotno, vsakdo se pritožuje.

Jasno je, da so stavbni delavci v veliki meri prizadeti vsled slabega stanja v Okrožnih uradih, z ozirom na pogosta obo-lenja stavbnih delavcev, ki so izpostavljeni vsakim vremenskim in drugim nepraviln-am, slabim odrom in z ozirom na fizično težko delo, ki ga opravljajo pri slabi prehrani. Treba pa je poiskati vzroke tega zla, ker je nujno, da se ga odpravi in uvede pravičnejše stanje.

Z zakonom so predvidene tudi volitve v samouprave Okrožnih uradov, toda te se do sedaj še niso vršile in tako vlada danes v Okrožnih uradih nezakonito stanje, kajti v njih niso ljudje, ki so si s svojim delom pridobili zaupanje delavstva, nego oni, ki imajo zaupanje. Ti imenovani »predstavniki delavstva« tudi nimajo potrebne avtoritete navzgor, kakor tudi ne napram zdravnikom in uradnikom, ki je za dobro funkcioniranje istotako potrebno. O kakšnem vplivu delav-stva na te tkzv. predstavnike v Okrožnih uradih niti ne govorimo.

Kritika delovanja te važne socialne usta-nove je prisilila Okrožni urad, da se je obrnil potom okrožnic na svobodne delav-ske strokovne organizacije v svrhu nasve-tov in predlogov o reorganiziranju zdravni-ske službe. Tudi stavbno delavstvo je pri-pravljeno, da pripomore z nasveti za bolj-še funkcioniranje OUZD. Smatra pa, da je prvi in najglavnejši predpogoj za pravilno delovanje Okrožnih uradov, da se takoj in nemudoma izvrše svobodne tajne volitve v ustanovo Okrožnih uradov, kakor tudi v druge delavske socialne ustanove.

To je zahteva, od katere stavbno delav-stvo ne more odstopiti, zavedajoč se, da je vsaka reorganizacija ničeva in nepopolna brez tega, kajti le pravi delavski predstavniki, izvoljeni na demokratičen način, so skupno z delavstvom v stanju, da vposta-vijo v Okrožnih uradih takšno stanje, ki bo odgovarjalo našim potrebam in zahtevam. K ureditvi tega perečega vprašanja pa mo-ra prispevati vsakdo po svojih močeh. Predvsem: Zbirajte obtežljivi material o krivičnem postopanju zdravnikov napram obolelim delavcem, kakor tudi napram »de-lavskim predstavnikom v Okrožnih uradih.« Upravičeno borbo podprimo z dokazi in ti bodo govorili.

Izmišljeni argumenti nekaterih pod-jetnikov v Kranju.

Imamo med našimi podjetniki posamez-nike, ki bi radi svoj profit na vsak način po-večali samo na račun itak daleč preniklih delavskih mezd. Mezde so previsoke, ne moremo konkurirati... Ljubljanska podjet-ja pa plačujejo večinoma nad kolektivno po-godbo in glej ga šmenta, še celo tvrdka Jos. Slavec & Co., katere imejtelj se je hvalil nasproti nekemu ljubljanskemu podjetniku, da se v Kranju ne plačujejo po kolektivni po-godbi, plačuje sedaj po 3,50 in boljše moči tudi po 3,75 din na uro. Toda vsi mane-vri naših dragih socialno čutečih podjetnikov se bodo izjalovili na odločni obrambni akciji, ki jo brez pardona vodi naša organizacija.

STAVBENA SEZONA.

Letošnja sezona spada nedvomno med najboljše. Stalno nezaposlenim nimamo in so se primerili celo slučajni, da je delavcev primanjlovalo. Vendar pa delo ni bilo ne-

prekinjeno. Tako je mnogo tujih delavcev odpotovalo, drugi so dopotovali. Nepresta-no menjavanje ljudi vpliva neugodno tudi na položaj organizacije. Letos je pa število že organiziranih dopotovalih delavcev več-je kot prejšnji dve leti, kar kaže, da prido-biva naša organizacija vedno bolj na tere-nu v kvantitativnem in z veseljem opaža-mo tudi v kvalitativnem oziru.

Sodrugom, ki nameravajo domov!

Naše delavsko časopisje ni samo naša šola, temveč je tudi ona vez, ki nas bo dru-žila v času vaše odsotnosti. Informirani bo-dete tudi o našem pokretu, o različnih ak-cijah v našo korist, o šansah zaposlitve itd. Priporočamo Vam torej nujno, da se pred odpotovanjem oglasite pri zaupniku ali pri dežurnemu in plačate borbeni fond za zim-ske mesece. Dobivali boste časopise na dom in vaše članstvo ne bo prekinjeno. — Najtopleje priporočamo vsem našim članom knjige Cankarjeve družbe, katere bodo kmalu izšle in nudijo, štiri po številu, za malen-kostno ceno 20 dinarjev obilo zanimivega in poučnega čtiva. Naš delavski tisk naj ne manjka v nobeni delavski hiši.

LESNI DELAVCI

Duplica pri Kamniku

Že večkrat smo pisali o razmerah delav-stva, ki vlada v znani tovarni upognjenega pohištva Remec & Co. na Duplici, katera zaposluje okoli 380 delavcev in delavk. Raz-mere v tej tovarni so iz dneva v dan slab-še. Ne izvaja se kolektivna pogodba niti predpisi socialne zakonodaje itd. Podjetje, ki ga vodi višji bančni uradnik, je na račun nizkih delavskih mezd prišlo zopet na ze-leno vejo. Gotovo je, da je pri tem delav-stvo doprineslo največje žrtve, kar pred-vsem prizna tudi g. upravitelj sam v svo-jem dopisu, ki ga je poslal delavskim obr-atnim zaupnikom, kakor tudi strokovnim centralam v vednost. Ta gospod hoče igra-ti vlogo kakor angleški lord Chamberlain v češkoslovaškem vprašanju. Vendar pa, ker živimo mi v Jugoslaviji, in še izdaleka an-gleška politika pri nas ne odgovarja, je tu-di delavstvo ta sistem na svojem skupnem zborovanju, ki se je vršilo 7. t. m. v celoti obsodilo.

Na tem sestanku je poročal starešina obr-atnih zaupnikov o kršitvi delovnih pogo-jev. Predvsem pa je obžalovalno vredno, da to podjetje zaposluje okoli 40 uradni-kov, ki delajo samo kalukulacije, kako naj bi se položaj delavstva še bolj poslabšal. Pri tem moramo omeniti tudi to, da je pod-jetje uspešno pri Banskii upravi, ko se je do-ločala že itak beraška minimalna mezda, da je to podjetje prišlo v nižjo kategorijo kakor pa druga istovrstna podjetja.

Podjetje je po svojem uradniku skalku-liralo, da stane samo donos vode delavstvu v podjetje 125.000 dinarjev na leto. Za čas, ki ga delavstvo porabi za to, da poje ko-šček kruha, pa din 100.000. Prakticira se tudi po bančnem sistemu v gotovih oddel-kih, da mora delavstvo 10 minut poprej pričeti z delom, kot daje znak tovarniška sirena.

Podjetje je uvedlo v oddelku parketarne in žage prekournu delo, ki ga plača s 25 odst. povišanja na urno mezdo. Da je mo-glo podjetje to doseči, se je delavstvu zagro-zilo, češ, če na to ne pristane, pa bo mo-mo delali samo 6 ur dnevno. Kar je pa najbolj značilno pri tem, je pa še to, da sprejema delavstvo posebna uradnica, ki seveda vzame v delo ljudi bolj od svoje »žlahte«. Delavstvo, ki je bilo radi pomanj-kanja dela reducirano, se ni sprejelo na-zaj v delo kot je to podpisal na uradni raz-pravi g. upravitelj, češ, da se prvenstveno zaposlijo že starejši delavci. Pa tudi moj-stri na teh oddelkih zahtevajo starejše de-lavce, ki so se tega dela že priučili. Ven-dar pa to ne moti g. upravitelja, ker je pač gospodična več, kakor pa so tisti delavci, ki so tudi družinski očetje.

Podjetje hoče uvesti mesečno plačo, ta-ko kakor za bančne uradnike, češ, da ima s tem manj dela kakor pa če jih 14-dnevno izplačuje. Delavstvo nima plače kakor ban-čni uradniki in je zadolženo vsepovsod, ker še dosedaj na 14 dni podjetje redno ne izplačuje mezde.

Zahteva delavstva na sestanku je bila, da se odločno upre takim metodam pod-jetja ter da bo striktno stalo na braniku za socialno zakonodajo kakor tudi za do-ločbe, ki so v kolektivni pogodbi. Oba za-stopnika centralnih zvez, t. j. Z. I. d. J. in pa J. S. Z. sta njihove upravičene zahteve podprla z izjavami, da je treba, da delav-stvo solidarno nastopi v obrambo ogrože-nih pravic ter da bodo centralne zveze z vsemi sredstvi priskočile delavstvu na po-moč.

Zelo čudno se nam zdi eno, ker je pod-jetje 150 odstotno kršičansko, da hoče iz-terstvo podjetja na takšno nečuden način iz-grati delavstvo. Če bi objavili statistiko zdravstvenega referenta protituberkulozne lige, bi mogli samo napisati, da je ta tovar-na leglo tuberkuloze in pa raznih drugih obolenj. Pozivamo vodstvo podjetja, da ob 12. uri spregleda in naj se nikar ne igra z usodo 380 delavcev in delavk ter njihovih družin. Dovolj je bilo izmozgavanja. Dovolj klečeplatva, sedaj pa je mera polna in de-lavstvo je pripravljeno stopiti enotno, so-lidarno v odkrito borbo, potem pa naj bo, kar hoče. S temi besedami je bilo dobro uspelo zborovanje zaključeno.

Opazovalec.

SODRUGI IN SODRUŽICE!

Kdor želi imeti letošnji žepni koledarček, naj to takoj spošči! Strokovni komisiji do konca tega meseca. Na poznejša naročila se ne bomo mogli ozirati. Torej pohi-tite! Iz pisarne S. K.

Pravilnik

o izvrševanju uredbe z zakonsko močjo o legitimacijah (poslovnih knjižicah) delavcev in nameščencev*

I. Značaj in oblika poslovne knjižice.

Člen 1.

1) Brez poslovne knjižice po tem pravilniku se ne sme nihče, izvzemši osebe, navedene v odstavku 3. tega člena, zaposlovati kot učenec, delavec ali nameščenec, če nima njegova zaposlitev javnopravnega značaja.

2) Poslovna knjižica služi: a) kot javna listina o istovetnosti imetnika; b) kot dokaz vrste in časa zaposlitve; c) za vpisovanje podatkov pri upravi za posredovanje dela in pri organih delavskega in nameščenskega zavarovanja, kolikor niso za to izdane posebne članske knjižice; č) kot kontrolna in potniška legitimacija po odst. 2. § 148. uredbe o preskrbovanju nezaposlenih delavcev z dne 25. novembra 1937.

3) Nameščenci, ki imajo položaj komercialnega ali tehničnega direktorja (upravnika) ali prokurista, ne morejo imeti poslovne knjižice.

Člen 2.

1) Oblika in vsebina poslovnih knjižic, kontrolnih listov in imenika (dnevnika) izdanih poslovnih knjižic so določeni v prilogah pod I, II in III tega pravilnika.

2) Kot poslovne knjižice se smejo uporabljati samo obrazci, ki jih tiska osrednja uprava za posredovanje dela. Vsako drugo natiskovanje se kaznuje po veljavnih zakonskih predpisih.

3) Osrednja uprava za posredovanje dela sme po potrebi predpisati obrazce, omenjene v odstavku 1. tega člena pod II in III.

Člen 3.

1) Poslovne knjižice se izdelujejo v takšni velikosti, da se lahko nosijo v žepu, in so vezane v platno. Na sprednji strani platnic je vtisnjen državni grb v pridvižnem tisku, na zadnji strani platnic pa znak osrednje uprave za posredovanje dela, tudi v pridvižnem tisku.

2) Poslovna knjižica ima 44 notranjih strani. Strani 1 do 8 izpolnjujejo oblastva in ustanove, ki izdajajo, zamenjajo in obnavljajo poslovne knjižice, ustanove delavskega (nameščenskega) zavarovanja in uprave za posredovanje dela. Stran 9 je za pripombe, ki se vpisujejo po odst. 1. člena 6. tega pravilnika. Strani 10 do 31 izpolnjuje delodajalec, overja pa, kjer je to predpisano, prisilne združbe obrtnikov in trgovcev. Strani 32 do 36 so določene izključno le za poslovanje uprav za posredovanje dela; strani 37 do 41 so določene za potrebe ustanov za zavarovanje delavcev (nameščencev). Na straneh 42 do 44 je natisnjen pouk za imetnika poslovne knjižice.

Člen 4.

1) Poslovna knjižica velja 10 let od dne izdaje, zamenjave ali obnove. V desetletju letu je imetnik poslovne knjižice dolžan zahtevati, naj se mu knjižica zamenja. Imetnik poslovne knjižice ima pravico zahtevati, naj se mu poslovna knjižica zamenja, tudi že pred pretekom tega roka, če se knjižica popolnoma izpolni ali poškoduje. Za izdajo in zamenjavo poslovne knjižice se pobira samo cena obrazca v znesku 10 dinarjev.

2) Kdor poslovno knjižico zgubi, ima pravico zahtevati njeno obnovo. Poslovna knjižica se lahko obnovi šele, ko se naznani, da se je stara poslovna knjižica zgubila, osrednji upravi za posredovanje dela radi objave v službenem organu osrednje uprave, da se je zgubila. To prijavo more napraviti oseba, ki je poslovno knjižico zgubil.

* »Službene novine kraljevine Jugoslavije« z dne 5. septembra 1938., št. 201-LXII-493.

Lesno delavstvo v okolici Zbelovega,

odkar je prenehala obratovati tovarna upognjenega pohištva, se je razšlo na vse strani. V stari stolarni je sedaj neko tekstilno podjetje, ki pa obratuje z nekaj delavci ter je le v pomoč obratu v Mariboru. V bližini pa je večje podjetje, ki ima opreknano in parno žago. Delavstvo je že nekaj let hrepelo po organizaciji, vendar pa ni bilo one odločne volje med posamezniki, ki je v takih momentih potrebna. Želja vsega delavstva je bila, da se skupno postavi zahteva za izboljšanje delovnih pogojev. Končno pa je le prevladal duh samozavesti ter je delavstvo stopilo kompaktno v organizacijo Zveze lesnih delavcev.

Dne 18. septembra t. l. je bil ustanovni občni zbor podružnice, ki ima svoj sedež v Ločah. Na tem občnem zboru je poročal centralni tajnik S. Bricelj o položaju lesnega delavstva, pomenu strokovne organizacije, obstoječi socialni zakonodaji in delavskem tisku. Tu smo tudi sklenili, da bo podružnica, odnosno nje članstvo šlo z vsemi silami na delo, da pridobi čim širši krog članstva v organizacijo.

Gotovim gospodom ne gre v račun, češ, zakaj se je delavstvo organiziralo v rdečo organizacijo. Na vse mogoče načine hočejo izsiliti od delavstva, da osnuje organizacijo, ki jo želi g. dušni pastir. Vendar mu je delavstvo krepko odklonilo njegovo zahtevo. No pa upamo, da bomo lahko prijatelji, mi ne bomo šli v njegov delokrog, želimo pa tudi, da se on posveti svojemu

biha, samo po občini oziroma ustanovi, pristojni za obnovo poslovne knjižice. Za obnovo poslovne knjižice se pobira 30 dinarjev, in sicer znesek 10 dinarjev za objavo, da se je zgubila, znesek 20 dinarjev pa za obrazec knjižice.

II. Kako se dobivajo poslovne knjižice,

Člen 5.

1) Poslovne knjižice se morejo dobiti na pismeno ali ustno prošnjo vloženo pri oblastvih in ustanovah navedenih v členih 9. in 10. tega pravilnika.

2) Da dobi poslovno knjižico, mora prosilec priskrbeti te podatke: kraj in čas rojstva državljanstvo šolska ali strokovna izobrazba, zakonski stan, ime očeta, ime in dekliski priimek matere, število otrok in leto njih rojstva; če pa prosilec ni polnoleten, tudi še učna pogodba ali pismena odobritev očeta ali varuha (skrbnika) ali varstvenega (skrbstvenega) sodnika, da vstopi na delo.

3) Da predloži te podatke, sme uporabljati prosilec te listine: krstni list (izpisek iz knjige za vpisovanje rojstev), poročni list (izpisek iz knjige za vpisovanje porok), policijsko ali železniško legitimacijo, prejšnjo poslovno ali delavsko (nameščensko) knjižico, potne listine (potni list), vojaško knjižico, šolsko ali strokovno spričevalo, domovnico ali spričevalo o državljanstvu in ostale listine, s katerimi se dajejo podatki. Za izdajo poslovne knjižice zadostuje samo ena izmed teh listin, če so v njej vsi potrebni podatki. Če pa v predloženi listini ni vseh podatkov, mora predložiti prosilec kako drugo listino. Če so v predloženi listinah različni navedeni dan, mesec in leto proslilčevega rojstva, morajo biti za vpis v poslovno knjižico odločilni dan, mesec in leto proslilčevega rojstva tako, kakor so navedeni ti podatki v listini urada, ki vodi matične knjige. Če ne predloži prosilec potrebnih podatkov, a jih imajo oblastva ali ostale ustanove, ki izdajajo poslovne knjižice, se sme izdati poslovna knjižica tudi na podstavi takih podatkov. Podatki pod točkami 6., 11., 14., 15. in 16. na straneh 3 do 7 obrazca poslovne knjižice se izpolnjujejo na podstavi verodostojnih izjav prosilca samega.

4) Prošnji je priložiti dve istovetni fotografiji v velikosti 4,5x6 cm in 10 dinarjev v gotovem za obnovo poslovne knjižice. Slike morajo biti jasne, neuporabljene, doprsne in iz poslednjega časa. Morajo biti na mehkem papirju. Na sliki mora biti upodobljen ves obraz, glava ne sme biti pokrita in mora biti na sliki najmanj 1,5 cm velika. Iz fotografije cele skupine izrezane slike se ne sprejemajo, fotografije v uniformi pa se sprejemajo, če je uniforma predpisana za izvrševanje redne zaposlitve.

5) Tujim državljanom, pribežnikom in emigrantom se smejo izdati poslovne knjižice samo, če splošno prosilec tudi še posebej pogoje, ki jih predpiše minister za socialno politiko in ljudsko zdravje sporazumno s prizadetimi ministri.

6) Pri izdajanju, obnavljanju in zamenjavanju poslovnih knjižic so poslovne knjižice in vse listine, vloge in izkazila, ki jih priskrbujejo neposredno oblastva in ustanove ali pa delavci in nameščenci sami, oproščene vsake državne in samoupravne takse. Prav tako so oproščeni vsake državne, in samoupravne takse vsi vpisi in potrdila (overitve) v poslovnih knjižicah.

III. Izpolnjevanje poslovnih knjižic.

Člen 6.

1) Oblastva, ustanove in delodajalci smejo vpisovati samo v prostore, ki so v poslovnih knjižicah zanje določeni, in pri tem upoštevati zaporedbo, predvideno v obrazcu. Na prazne strani se smejo vpisovati sa-

pokleu. Mi delavci smo že več let sem živeli v samih obliubah, vendar pa smo bili od leta do leta bolj tepeni. Mi hočemo za pošteno delo tudi pošteno plačilo. Kadar pa bomo govorili o izbiri političnih mož, takrat pa bomo tudi možato povedali svojo zahtevo.

Ker se le malo čuje iz našega kraja, sem se namenil, da se bom večkrat oglašil, predvsem bom opisal gospodarstvo in bedo našega delovnega ljudstva.

Opazovalec.

Delavsko varstvo v Grčiji

V Grčiji je pri vseh obratih, ki se pečajo z obdelavo lesa, stopil 10. septembra 1938 v veljavo predpis o neugodnem zavarovanju.

Pri strojih smejo biti zaposlene le osebe, ki so dovršile 18. leto starosti.

Pri vsakem stroju morajo biti razobešena navodila o pogonu in ravnanju s strojem.

Predstoječi, premikajoči ali gonilni deli strojev morajo biti dobro zavarovani.

Kaditi in kuhali klej (lim) v obratih je prepovedano. Razsvetljava naj bo električna. Delavci morajo biti opremljeni z varnostnimi očali.

Omenjeni predpis pa vsebuje še druge ukrepe radi varnosti pri gonilih, žagah, skobeljih in rezkalnih strojih itd.

Tako na skrajnem delu balkana — pa pri nas?

mo podatki, ki jih odredi minister za socialno politiko in ljudsko zdravje v svoji pristojnosti ali sporazumno s prizadetimi ministri iz pristojnosti drugih resorov.

2) Delodajalec je dolžan vpisati v prostore, ki so za to v poslovnih knjižicah določeni, trdko, dan začetka zaposlitve, natančno vrsto službe (stroke) ali posla kakor tudi dan prestopa zaposlitve.

3) Delodajalec ne sme vpisovati v poslovno knjižico druge pripombe razen tistih, ki so v obrazcu poslovne knjižice samem predvidene, niti kake druge znake. Zlasti ne sme delodajalec vpisovati v poslovno knjižico ne dovoljne ne nepovoljne ocene ali pripombe o sposobnostih in kakovosti dela delavca ali nameščenca. Popravke vpisov mora overiti delodajalec s svojim podpisom in po možnosti tudi s pečatom trdko.

4) Prisilne združbe overjajo poslovne knjižice samo za trgovskih pomožnih oseb, zaposleno v trgovskih obratih, in za osebe, ki so se izučile rokodelstva in so zaposlene v rokodelskih obratih.

Člen 7.

Oblastva in ustanove, ki izpolnjujejo poslovne knjižice, prilepijo na prostor, ki je za to v poslovnih knjižicah določen, fotografijo, na katero pritisnejo dvakrat svoj pečat tako, da je na določenih mestih odtisnena polovica pečata. Druga istovetna fotografija se prilepi na prostor, določen za to v kontrolnem listu A (za osrednjo upravo za posredovanje dela).

Člen 8.

1) Ko izpolnjuje poslovno knjižico, je pristojno oblastvo ali ustanova dolžna vpisati potrebne podatke v svoji imenik poslovnih knjižic in v kontrolna lista. Kontrolna lista A in B sta priložena poslovnim knjižicam. Kontrolni list A se pošlje osrednji upravi za posredovanje dela, redno izpolnjen in overjen, kontrolni list B pa pridržijo oblastvo ali ustanova, ki izdaje, zamenjuje ali obnavlja poslovno knjižico, za svojo kartoteko.

2) Podatke o rodbinskih članih po izdaji, zamenjavi ali obnovitvi poslovne knjižice vpišejo in overjajo oblastva in ustanove, ki knjižice izdajajo, zamenjujejo ali obnavljajo, ali pa uradi, ki vodijo matične knjige, ali organi delavskega zavarovanja in posredovanja dela. Le-ti vpisujejo in overjajo tudi podatke o smrti teh članov.

3) Ti vpisi morajo biti vpisani jasno in čitno.

IV. Izdajanje poslovnih knjižic.

Člen 9.

1) Poslovno knjižico izda praviloma selska ali mestna občina proslilčevega domovništva. V krajih, kjer so prisilne združbe obrtnikov ali trgovcev, izdaja poslovne knjižice trgovskemu pomožnemu osebju, ki je zaposleno v trgovskih obratih, in osebju, ki so se izučile rokodelstva in so zaposlene v rokodelskih obratih, prisilna združba, kateri pripada delodajalec.

2) Poslovne knjižice oseb, zavarovanih pri državnih prometnih napravah, izdajajo organi, ki jih določi za državne železnice generalna direkcija državnih železnic, za vse ostale prometne naprave pa ministrstvo za promet.

3) Oblastva in ustanove, ki so pristojne za izdajanje poslovnih knjižic, so jih dolžne izdati najdalj v dveh dneh od dne, ko je predložil prosilec vse potrebne podatke.

4) Oblastva in ustanove, ki izdajajo poslovne knjižice, se morajo pri osrednji upravi za posredovanje dela pravočasno založiti s potrebnimi obrazci.

V. Zamenjava in obnove poslovnih knjižic.

Člen 10.

1) Poslovne knjižice, iztekle, napolnjene ali poškodovane v smislu odst. 1. člena 4. tega pravilnika, in zgubljene poslovne knjižice v smislu odst. 2. člena 4. tega pravilnika, zamenjujejo in obnavljajo oblastva in ustanove, ki so pristojne za izdajanje poslovnih knjižic.

2) Poslovne knjižice oseb, zaposlenih pri prometnih napravah narodne vojaške sile, obnavljajo in zamenjujejo pristojni starešine takih prometnih naprav.

3) Poslovne knjižice oseb, zavarovanih pri državnih prometnih napravah, obnavljajo in zamenjujejo organi, ki jih določi za državne železnice generalna direkcija drž. železnic, za vse ostale prometne naprave pa ministrstvo za promet.

4) Pri zamenjavi ali obnovitvi poslovne knjižice se vpišejo v novo poslovno knjižico razen podatkov, predpisanih za izdajo, tudi še sumarni podatki o glavnih zaposlitvah imetnika poslovne knjižice, če so razvidni iz stare poslovne knjižice oziroma iz drugih dokazil ali listin. Po potrebi naj zahteva občina ali ustanova podatke za novo poslovno knjižico od osrednje uprave za posredovanje dela.

5) Stara poslovna knjižica se vrne imetniku z datiranim in overjenim zaznamkom čez prvo notranjo stran, da je kot legitimacija prenehala veljati.

VII. Legitimacije zasebnih nameščencev.

Člen 11.

Zasebni nameščenci morejo na podstavi odloka o sprejemu v pokojninsko zavarovanje pri pokojninskem zavodu dobiti na zahtevo od občine svojega stalnega bivališča in proti plačilu cene obrazca v znesku 30 dinarjev posebne legitimacije, ki povsem nadomeščajo poslovne knjižice (obrazec 1a). Za obnove legitimacije se pobira znesek po 50 dinarjev.

VII. Poslovanje osrednje uprave za posredovanje dela.

Člen 12.

1) Pravico, tiskati poslovne knjižice, ima izključno le osrednja uprava za posredovanje dela.

2) Oblastva in ustanove, ki izdajajo, zamenjujejo ali obnavljajo poslovne knjižice, morajo pobirati od-prosilcev ceno obrazca poslovne knjižice, če se pa zgubi, znesek za oglaš razveljavitve, in polagati tako pobrane zneske najkasneje vsak drugi mesec na račun osrednje uprave za posredovanje dela pri Poštni hranilnici. Obenem morajo poslati osrednji upravi kontrolne liste A, da more imeti poslovne knjižice v osrednjem razvidu.

3) Tiskanje poslovnih knjižic, obrazcev za razvidovanje in ravnanje z njimi obremenjuje proračun osrednje uprave za posredovanje dela. Za kritje teh izdatkov služijo predvsem dohodki od poslovnih knjižic; če bi pa ti dohodki ne zadoščali, se poravnajo izdatki iz ostalih sredstev osrednje uprave za posredovanje dela. Morebitni prebitki rabijo za podpiranje nezaposlenih delavcev po odst. 2. § 132. uredbe o preskrbovanju nezaposlenih delavcev z dne 25. novembra 1937.

Člen 13.

1) Osrednja uprava za posredovanje dela zalaga oblastva in ustanove z obrazci poslovnih knjižic.

2) Osrednja uprava zalaga brezplačno pristojna oblastva in ustanove z imenikom (dnevnikom) izdanih poslovnih knjižic.

3) Osrednja uprava za posredovanje dela vodi potrebne knjige in kartoteke radi razvidovanja poslovnih knjižic in statističnega obravnavanja zbranih podatkov.

VIII. Nadzorstvo.

Člen 14.

Nadzorna oblastva morajo preskušati pravilnost poslovanja s poslovnimi knjižicami.

Člen 15.

1) Osrednja uprava za posredovanje dela mora dajati oblastvom na zahtevo potrebne podatke v zvezi s poslovnimi knjižicami.

2) Oblastva, samoupravna telesa, njih naprave kakor tudi vse organizacije in korporacije ter pravne in fizične osebe morajo dajati na zahtevo osrednje uprave vse potrebne podatke v zvezi s poslovanjem in razvidovanjem poslovnih knjižic.

IX. Prehodne in končne določbe.

Člen 16.

Od 28. septembra 1938. dalje se bodo izdajale poslovne knjižice samo po določbah tega pravilnika.

Člen 17.

1) Sedanje poslovne knjižice se morajo zamenjati najdalj do 31. decembra 1939. Po tem roku zgubijo poslovne knjižice, delavske knjižice ali legitimacije in druge podobne listine, ki so bile izdane do vstetega 27. septembra 1938 po predpisih, navedenih v členu 18. uredbe z zakonsko močjo o legitimacijah (poslovnih knjižicah) delavcev in nameščencev z dne 24. marca 1938., značaj poslovnih knjižic.

2) Zamenjavo po odstavku 1. tega člena opravi v krajih, kjer posluje kako državno krajevno policijsko oblastvo (uprava policije, predstojništvo mestne policije ali policijski komisariat) to oblastvo, v ostalih krajih pa pristojno občinsko oblastvo oziroma pristojna prisilna združba obrtnikov ali trgovcev. Sedanje poslovne knjižice po odst. 2. in 3. člena 10. tega pravilnika pa zamenjajo tamkaj navedeni organi.

3) Poslovne knjižice po odst. 2. člena 16. uredbe z zakonsko močjo o legitimacijah (poslovnih knjižicah) delavcev in nameščencev zamenja osrednja uprava za posredovanje dela samo do 31. decembra 1938. Po tem roku ne sprejme osrednja uprava za posredovanje dela teh knjižic več v zamenjavo niti ne pripozna zanje kakršnokoli odškodnino.

Člen 18.

1) Navodila za poslovanje in ravnanje s poslovnimi knjižicami izda minister za socialno politiko in ljudsko zdravje, tiskajo se pa v Službenem glasniku ministrstva za notranje posle in v službenem organu osrednje uprave za posredovanje dela.

2) Minister za socialno politiko in ljudsko zdravje sme na predlog osrednje uprave za posredovanje dela ustanoviti stalno posvetovalno komisijo za poslovne knjižice in ji določiti področje.

Člen 19.

Dohodki od poslovnih knjižic in izdatki v zvezi s tiskanjem in oskrbovanjem obrazcev po tem pravilniku za leto 1938. se izkažejo v proračunu osrednje uprave za posredovanje dela za leto 1939. Morebitne predjeme za poslovanje v letu 1938. je dolžna osrednja uprava za posredovanje dela dovoliti iz svojih sredstev.

Člen 20.

Ta pravilnik stopi v veljavo dne 28. septembra 1938.

V Beogradu, dne 14. julija 1938.: S. u. št. 1058-38.

Namestnik ministra za socialno politiko in ljudsko zdravje,
minister brez portfelja
dr. Novaković s. r.

Pripomba: Obrazci I. la, II in III se objavijo v »Službenem arhivu«, službenem organu osrednje uprave za posredovanje dela.